# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Ιουλίου 1988 *

Στην υπόθεση 407/85,

η οποία έχει ως αντικείμενο αίτηση του Pretore του Bolzano (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ο παραπέμπων δικαστής ζητεί, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του μεταξύ

**3 Glocken GmbH και Gertraud Kritzinger,** αφενός,

και

**USL Centro-Sud και Provincia autonoma του Bolzano,** αφετέρου,

την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ, προκειμένου να κρίνει αν συμβιβάζονται προς τα άρθρα αυτά ορισμένες διατάξεις του ιταλικού νόμου 580 της 4ης Ιουλίου 1967 (GURI 189 της 29.7.1967) περί ρυθμίσεως της παρασκευής και εμπορίας ζυμαρικών,

## ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, προεδρεύοντα, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida και G. C. Rodríguez Iglesias, προέδρους τμήματος, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, K. Κακούρη, R. Joliet, T. F. O'Higgins και F. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η 3 Glocken GmbH, εκπροσωπούμενη από τον B. Rapp Jung, δικηγόρο Βρυξελλών,

— η Kritzinger, εκπροσωπούμενη από τον R. Riz, δικηγόρο Bolzano,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

— η Provincia autonoma του Bolzano, εκπροσωπούμενη από τον G. Drioli, δικηγόρο του Bolzano,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους E. De March και E. White, μέλη της νομικής της υπηρεσίας,

— η ιταλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Luigi Ferrari Bravo, προϊστάμενο της υπηρεσίας διπλωματικών διαφορών, επικουρούμενο από τον I. Braguglia, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ιταλίας,

— η γαλλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Guillaume, επικουρούμενο από τον B. Botte, και

— η ολλανδική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Fierstra,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση, όπως συμπληρώθηκε μετά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 12ης Νοεμβρίου 1987,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Απριλίου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1985, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Δεκεμβρίου του αυτού έτους, ο Pretore του Bolzano υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ, προκειμένου να κρίνει αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο εθνική ρύθμιση απαγορεύουσα την πώληση ζυμαρικών από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Unità Sanitaria Locale και, αφετέρου, της 3 Glocken, γερμανικής επιχειρήσεως, και της Kritzinger, ιταλίδας εμπόρου λιανικής πωλήσεως. Η 3 Glocken εξήγαγε στην Ιταλία ζυμαρικά από μίγμα σκληρού και μαλακού σίτου που μεταπωλούσε η Kritzinger. Οι

3 Glocken και Kritzinger άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Pretore του Bolzano, διότι η USL τους επέβαλε πρόστιμο διοικητικού χαρακτήρα λόγω παραβάσεως του άρθρου 29 του νόμου 580 της 4ης Ιουλίου 1967 ( GURI 189 της 29.7.1967 ) περί ρυθμίσεως της παρασκευής και εμπορίας ζυμαρικών ( εφεξής: νόμος περί ζυμαρικών ).

3 Όπως προκύπτει από το άρθρο 29 του νόμου περί ζυμαρικών, επιβάλλεται η αποκλειστική χρησιμοποίηση σκληρού σίτου για τη βιομηχανική παρασκευή αφυδατωμένων ζυμαρικών που μπορούν να διατηρηθούν επί ορισμένο χρονικό διάστημα προτού καταναλωθούν. Αντίθετα, με τα άρθρα 33 και 50, πρώτο εδάφιο, του ιδίου νόμου επιτρέπεται η χρησιμοποίηση μαλακού σίτου τόσο για τα χειροποίητα ρευστά ζυμαρικά προς άμεση κατανάλωση, όσο και για τα ζυμαρικά που προορίζονται προς εξαγωγή.

4 Το άρθρο 36, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί ζυμαρικών απαγορεύει την πώληση εντός της Ιταλίας ζυμαρικών που εμφανίζουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα διαφορετικά από εκείνα που καθορίζει ο νόμος, δηλαδή τα αφυδατωμένα ζυμαρικά από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου. Με το άρθρο 50, δεύτερο εδάφιο, του νόμου διευκρινίζεται ότι απαγορεύεται η πώληση και των εισαγόμενων ζυμαρικών.

5 Όπως διευκρίνισε η ιταλική κυβέρνηση, δυο ειδών σκέψεις ώθησαν τον ιταλό νομοθέτη να υποχρεώσει τους παρασκευαστές ζυμαρικών να χρησιμοποιούν αποκλειστικά σκληρό σίτο. Ο νομοθέτης θέλησε, αφενός, να εγγυηθεί την ποιότητα των ζυμαρικών, δεδομένου ότι αυτά που περιέχουν αποκλειστικά σκληρό σίτο κολλούν δυσκολότερα στο βράσιμο και, αφετέρου, να ενισχύσει την ανάπτυξη της καλλιέργειας σκληρού σίτου, επειδή οι παραγωγοί του δεν έχουν εντός της Κοινότητας άλλη δυνατότητα διαθέσεως από εκείνη των ζυμαρικών και επειδή, στην περιοχή του Mezzogiorno όπου είναι εγκατεστημένοι, δεν έχουν στην πραγματικότητα καμιά δυνατότητα να στραφούν προς άλλες καλλιέργειες.

6 Προς στήριξη της προσφυγής τους, οι 3 Glocken και Kritzinger προέβαλαν τον ισχυρισμό ότι η υπαγωγή στο άρθρο 29 του νόμου περί ζυμαρικών και των εισαγόμενων ζυμαρικών είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ. Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο εθνικός δικαστής ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα δύο προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Έχει η προβλεπόμενη στο άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ απαγόρευση μέτρων αποτελέσματος ισοδύναμου με ποσοτικούς περιορισμούς την έννοια ότι αποκλείει, σε περίπτωση εισαγωγής ζυμαρικών, την εφαρμογή των ιταλικών διατάξεων περί

τροφίμων, σύμφωνα με τις οποίες απαγορεύεται η χρησιμοποίηση αλεύρου από μαλακό σίτο για την παρασκευή ζυμαρικών, όταν τα εισαγόμενα έχουν παρασκευαστεί νομίμως και διατεθεί στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας;

2) Πρέπει, κατόπιν αυτού, η προβλεπόμενη στο άρθρο 36, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ απαγόρευση αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένων περιορισμών να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι αποκλείει την εφαρμογή των αναφερθεισών εθνικών διατάξεων; »

7 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

8 Τα ερωτήματα του εθνικού δικαστή αφορούν κατ' ουσία το αν συμβιβάζεται προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ η επέκταση και στα εισαγόμενα προϊόντα της απαγορεύσεως, πωλήσεως ζυμαρικών από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου όπως εκείνης του νόμου περί ζυμαρικών.

**α) Ως προς το αν παρεμποδίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων**

9 Πρέπει να υπομνηστεί η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (εν πρώτοις η απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974 στην υπόθεση 8/74, Procureur du Roi κατά Dassonville, Rec. 1974,, σ. 837), κατά την οποία η απαγόρευση των μέτρων ισοδύναμου με ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ περιλαμβάνει « κάθε εμπορική ρύθμιση των κρατών μελών που είναι ικανή να παρεμποδίσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοκοινοτικό εμπόριο ».

10 Όπως επίσης προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλέπε εν πρώτοις την απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1979 στην υπόθεση 120/78, Rewe-Zentral-AG, Rec. 1979, σ. 649), ελλείψει κοινών διατάξεων, πρέπει να επιτρέπονται τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία που απορρέουν από τις διαφορές μεταξύ των εθνικών ρυθμίσεων σχετικά με τη σύνθεση των προϊόντων, εφόσον οι εθνικές αυτές ρυθμίσεις, εφαρμοζό-

μενες αδιακρίτως στα εθνικά και εισαγόμενα προϊόντα, είναι απαραίτητες λόγω επιτακτικών αναγκών, όπως η προστασία των καταναλωτών και η ευθύτητα των συναλλαγών. Πάντως, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι εν λόγω ρυθμίσεις πρέπει να είναι συνάρτηση των επιδιωκόμενων σκοπών και ότι, αν τα κράτη μέλη διαθέτουν λιγότερο περιοριστικά μέσα επιτρέποντα την επίτευξη των ίδιων στόχων, είναι υποχρεωμένα να τα εφαρμόζουν.

11 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απαγόρευση πωλήσεως ζυμαρικών από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου παρεμποδίζει την εισαγωγή ζυμαρικών παρασκευαζόμενων εντός άλλων κρατών μελών νομίμως από μαλακό σίτο ή μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου. Κατά συνέπεια, απομένει να εξεταστεί αν το εμπόδιο αυτό δικαιολογείται από λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας κατά την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης ή λόγω επιτακτικών αναγκών, όπως αυτές που προαναφέρθηκαν.

**β ) Ως προς το αν η σχετική παρεμπόδιση μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας**

12 Η ιταλική κυβέρνηση επέστησε την προσοχή του Δικαστηρίου στο θέμα της συχνής χρήσεως χημικών πρόσθετων και χρωστικών ουσιών που προσδίδουν στα ζυμαρικά από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά και ιδίως το ηλεκτρώδες χρώμα, που προσιδιάζουν από τη φύση τους τα ζυμαρικά που παρασκευάζονται αποκλειστικά από σκληρό σίτο. Κατά την ιταλική κυβέρνηση, η απορρόφηση από τον ανθρώπινο οργανισμό σε σημαντικό βαθμό χημικών πρόσθετων και χρωστικών ουσιών μπορεί να έχει βλαβερές επιπτώσεις για την υγεία του ανθρώπου.

13 Απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, η ιταλική κυβέρνηση δέχτηκε, πάντως, ότι δεν διαθέτει στοιχεία που θα της επέτρεπαν να επιβεβαιώσει τον ισχυρισμό της ότι τα ζυμαρικά από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου περιέχουν κατ' ανάγκη πρόσθετες χημικές ή χρωστικές ουσίες.

14 Επομένως, η γενική απαγόρευση εμπορίας των εισαγόμενων ζυμαρικών από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου αντίκειται εν πάση περιπτώσει προς την αρχή της αναλογικότητας και δεν δικαιολογείται από λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας κατά την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.

**γ ) Ως προς το αν η σχετική παρεμπόδιση μπορεί να δικαιολογηθεί από ορισμένες επιτακτικές ανάγκες.**

15 Υποστηρίχθηκε ότι η απαγόρευση πωλήσεως ζυμαρικών από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου είναι αναγκαία για την προστασία των καταναλωτών, για τη διασφάλιση της ευθύτητας των συναλλαγών και, τέλος, για την επίτευξη της πλήρους αποτελεσματικότητας της κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών.

16 Καταρχάς, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα ότι ο νόμος περί ζυμαρικών αποσκοπεί στην προστασία των καταναλωτών λόγω του ότι έχει ως αντικείμενο την εγγύηση των ανώτερης ποιότητας ζυμαρικών, ιταλικού προϊόντος μακροχρόνιας παραδόσεως. Η επιθυμία που συνίσταται στο να παρέχεται στους καταναλωτές, οι οποίοι αποδίδουν ειδικές ιδιότητες στα παρασκευαζόμενα αποκλειστικά από σκληρό σίτο ζυμαρικά, η δυνατότητα επιλογής με βάση το στοιχείο αυτό είναι ασφαλώς θεμιτή. Αλλ' όπως έχει ήδη υπογραμμίσει το Δικαστήριο ( αποφάσεις της 9ης Δεκεμβρίου 1981 στην υπόθεση 193/80, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1981, σ. 3019, και της 12ης Μαρτίου 1987 στην υπόθεση 178/84, Επιτροπή κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Συλλογή 1987, σ. 1227 ), η δυνατότητα αυτή διασφαλίζεται με μηχανισμούς που δεν παρεμποδίζουν την εισαγωγή νομίμως παρασκευαζόμενων και διατιθέμενων στο εμπόριο σε άλλα κράτη μέλη προϊόντων και ιδίως με « την υποχρέωση τοποθετήσεως της κατάλληλης επισημάνσεως ως προς τη φύση του πωλούμενου προϊόντος ».

17 Πρέπει, επίσης, να παρατηρηθεί ότι ο ιταλός νομοθέτης έχει τη δυνατότητα όχι μόνο να απαιτεί την αναγραφή των συστατικών σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων ( ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 33 ), αλλ' επίσης να επιφυλάσσει ανεμπόδιστα την ονομασία « ζυμαρικά σιμιγδαλιού από σκληρό σίτο » στα ζυμαρικά που παρασκευάζονται αποκλειστικά από σκληρό σίτο.

18 Επειδή τα ζυμαρικά είναι προϊόντα που σερβίρονται και σε εστιατόρια, πρέπει να προστεθεί ότι είναι δυνατή η πρόβλεψη συστηματικής ενημερώσεως του καταναλωτή ως προς τη σύσταση των ζυμαρικών που του προσφέρονται.

19 Αντιτάχθηκε ότι η ενδεδειγμένη επισήμανση που αναφέρεται στη σύσταση του πωλούμενου προϊόντος δεν επαρκεί για να καταστήσει τους ιταλούς καταναλωτές επαρκώς προσεκτικούς ως προς τη φύση των ζυμαρικών που αγοράζουν, δεδομένου ότι, κατά την αντίληψή τους, με τον όρο « ζυμαρικά » νοείται το προϊόν που παρασκευάζεται αποκλειστικά από σκληρό σίτο.

20 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Αφενός, ο όρος « ζυμαρικά » χρησιμοποιείται, όπως προκύπτει από το άρθρο 33 σε συνδυασμό με το άρθρο 50 του νόμου περί ζυμαρικών, από τον ίδιο τον ιταλό νομοθέτη για να προσδιορίσει τα προϊόντα από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου και συγκεκριμένα τα ρευστά ζυμαρικά καθώς και τα ζυμαρικά που προορίζονται προς εξαγωγή. Αφετέρου, με το άρθρο 29 διευκρινίζεται τί νοείται με τον όρο « ζυμαρικά σιμιγδαλιού από σκληρό σίτο ». Συνεπώς, ο ίδιος ο ιταλός νομοθέτης χρησιμοποιεί την έκφραση « σιμιγδαλιού από σκληρό σίτο » για να προσδιορίσει συγκεκριμένα ένα είδος ζυμαρικών, γεγονός που αποδεικνύει ότι ο όρος « ζυμαρικά » έχει γι' αυτόν χαρακτήρα γένους και σε καμιά περίπτωση δεν σημαίνει ότι μόνον ο σκληρός σίτος πρέπει να χρησιμοποιείται για την παρασκευή τους.

21 Δεύτερον, υποστηρίχτηκε ότι, όσον αφορά τα ζυμαρικά από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου, η αναγραφή των συστατικών στην επισήμανση δεν επιτρέπει τη διασφάλιση της ευθύτητας των συναλλαγών. Στην παρούσα φάση εξελίξεως των εργαστηριακών αναλύσεων, δεν υπάρχει δυνατότητα ελέγχου της ακρίβειας των όσων αναγράφονται στη συσκευασία, με αποτέλεσμα οι παρασκευαστές ζυμαρικών να μπορούν να δηλώνουν μεγαλύτερη αναλογία σε σκληρό σίτο από εκείνη που πράγματι εμφανίζουν τα ζυμαρικά. Λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά τιμής μεταξύ του σκληρού και μαλακού σίτου, οι παρασκευαστές ζυμαρικών έχουν έτσι τη δυνατότητα να εισπράξουν από τους καταναλωτές τιμή υψηλότερη από εκείνη που δικαιολογεί η ακριβής αναλογία του χρησιμοποιηθέντος σκληρού σίτου. Υπό τις περιστάσεις αυτές, μόνον η απαγόρευση πωλήσεως των ζυμαρικών από μαλακό σίτο είναι ικανή να προλάβει παρόμοια εξαπάτηση.

22 Το επιχείρημα αυτό είναι επίσης απορριπτέο. Αρκεί να υπομνηστεί ότι η ιταλική κυβέρνηση διαθέτει ούτως ή άλλως ολιγότερο περιοριστικό μέσο για να διασφαλίσει την ευθύτητα των συναλλαγών. Πράγματι, επιφυλάσσοντας την ονομασία « ζυμαρικά σιμιγδαλιού από σκληρό σίτο » στα ζυμαρικά που παρασκευάζονται αποκλειστικά από σκληρό σίτο, προσφέρει στους ιταλούς καταναλωτές τη δυνατότητα να εκφράζουν την προτίμησή τους για το προϊόν στο οποίο είναι συνηθισμένοι και τη βεβαιότητα ότι η διαφορά τιμής δικαιολογείται απόλυτα από τη διαφορά ποιότητας.

23 Τρίτον, υποστηρίχτηκε ότι, εξασφαλίζοντας στους καλλιεργητές τη διάθεση των προϊόντων τους, ο νόμος περί ζυμαρικών αποτελεί συμπλήρωμα της κοινής γεωργικής πολιτικής στον τομέα των σιτηρών που έχει ως αντικείμενο, αφενός, την εξασφάλιση εισοδήματος στους καλλιεργητές σκληρού σίτου χάρη στον καθορισμό τιμής παρεμβάσεως για το σκληρό σίτο σε επίπεδο σαφώς υψηλό από αυτό που καθορίζεται για το μαλακό σίτο και, αφετέρου, τη χορήγηση άμεσων ενισχύσεων στην παραγωγή που αποτελεί κίνητρο για την καλλιέργεια σκληρού σίτου. Η κατάργηση του νόμου

περί ζυμαρικών θα αναγκάσει τους ιταλούς παραγωγούς να χρησιμοποιούν μαλακό σίτο για τα ζυμαρικά που προορίζονται προς κατανάλωση στην ιταλική αγορά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο σκληρός σίτος στερείται βαθμιαία τις δυνατότητες διαθέσεώς του, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πλεονάσματα που σημαίνουν περαιτέρω αγορές με το σύστημα της παρεμβάσεως σε βάρος του κοινοτικού προϋπολογισμού.

24 Η ιταλική κυβέρνηση ισχυρίζεται περαιτέρω ότι, χωρίς εξασφαλισμένη διάθεση, η καλλιέργεια του σκληρού σίτου κινδυνεύει με αφανισμό στις περιοχές του Mezzogiorno όπου ασκείται. Η εξαφάνιση αυτή σημαίνει εγκατάλειψη της γης, δεδομένου ότι οι δυνατότητες στροφής προς άλλες καλλιέργειες είναι σχεδόν ανύπαρκτες, και δημιουργεί μεταναστευτικό ρεύμα με σοβαρά ζημιογόνα επακόλουθα από κοινωνική άποψη και για το περιβάλλον.

25 Καταρχάς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το σημείο που αμφισβητείται είναι αν ο νόμος περί ζυμαρικών ισχύει και για τα εισαγόμενα προϊόντα και αν το κοινοτικό δίκαιο δεν υποχρεώνει τον εθνικό νομοθέτη να καταργήσει το νόμο όσον αφορά τους παραγωγούς ζυμαρικών που είναι εγκατεστημένοι στο ιταλικό έδαφος.

26 Πρέπει, επίσης, να υπομνηστεί ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 1988 ( υπόθεση 216/84, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, Συλλογή 1988, σ. 793 ), από τη στιγμή κατά την οποία η Κοινότητα έχει καθιερώσει κοινή οργάνωση αγοράς σε συγκεκριμένο τομέα, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μονομερούς μέτρου, έστω και αν το μέτρο αυτό είναι τέτοιας φύσεως ώστε να εξυπηρετεί την κοινή πολιτική της Κοινότητας. Εναπόκειται στην Κοινότητα να επιλύσει το ανωτέρω πρόβλημα στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής.

27 Τέλος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από την εξέλιξη της καταστάσεως στις αγορές εξαγωγών αποδεικνύεται ότι ο ανταγωνισμός που ασκείται μέσω της ποιότητας αποβαίνει προς όφελος του σκληρού σίτου. Πράγματι, όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία που προσκομίστηκαν στο Δικαστήριο, αυξάνει συνεχώς το τμήμα της αγοράς που καταλαμβάνουν τα παραγόμενα αποκλειστικά από σκληρό σίτο ζυμαρικά σε άλλα κράτη μέλη, όπου υφίστανται εφεξής τον ανταγωνισμό των παρασκευαζόμενων από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου ζυμαρικών. Υπό τις περιστάσεις αυτές, είναι προφανώς αβάσιμοι οι φόβοι της ιταλικής κυβερνήσεως περί εξαφανίσεως της καλλιεργείας του σκληρού σίτου.

28 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε ο εθνικός δικαστής είναι ότι δεν συμβιβάζεται προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ η επέκταση και στα εισαγόμενα προϊόντα της απαγορεύσεως πωλήσεως ζυμαρικών παρασκευαζομένων από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου, όπως η απαγόρευση του ιταλικού νόμου περί ζυμαρικών.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

29 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η ιταλική, η γαλλική και η ολλανδική κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1985 ο Pretore του Bolzano, αποφαίνεται:

**Δεν συμβιβάζεται προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ η επέκταση και στα εισαγόμενα προϊόντα της απαγορεύσεως πωλήσεως ζυμαρικών παρασκευαζόμενων από μαλακό σίτο ή από μίγμα μαλακού και σκληρού σίτου, όπως η απαγόρευση του ιταλικού νόμου περί ζυμαρικών.**

Bosco Due Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Koopmans

Everling Bahlmann Κακούρης Joliet O'Higgins Schockweiler

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουλίου 1988.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος

A. J. Mackenzie Stuart